

Budapestre vonatkozó ujságcikke

Osztályozás

07

Szerző:

Cím: *A lapkiadók a sajtótörvényről*

Hely

Idő

'1921'

Személy

Forrás:

Ullás

Byp.
(Hely)

1921. 7. 3
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi házyomda 1920

A lapkiadók a sajtótörvényről

A Budapesti Napilapok Szindikátusa a sajtótörvény tervezetével szemben ezt a memorandumot terjesztette a nemzetgyűlés és a kormány elé:

A törvényjavaslat indokolása szerint a ma érvényben lévő sajtótörvényen csak olyan módosításokat szabad eszközölni, hogy „a sajtónak a törvény korlátai között mozgó teljes szabadsága, mint az eszmék szabad harcának, a fejlődésnek s a haladásnak egyik főszerzője, ne korlátozassék”. Azonban ez az alapelv egyáltalában nem nyilatkozik meg a törvényjavaslat egyes intézkedéseiben. Sőt éppen ellenkezőleg: a tervezett módosítás alkalmas arra, hogy a magyar sajtót a sajtószabadságnak azoktól a szűkresztől keretétől is teljesen megfosssa, amelyeket az 1914. évi XIV. törvény cikk annakidején még meghagyott.

Pedig tudvalevő, hogy már az 1914. évi XIV. törvény cikk is sok súlyos és veszedelmes megsértését tartalmazta a sajtószabadságnak. A szabadságjogokat feltűtő ellenzék olyan elszánt ellentállást tanúsított, hogy az akkori többség csak az ellenzék kizárása után, az ellenzék távollétében szavazhatta meg a ma érvényben lévő sajtótörvényt.

Ilyen előzmények után a sajtószabadság maradványainak végeztetését jelentik azok a művelt államok törvénykönyveiben teljesen ismeretlen újítások, amelyek ezt a javaslatot jellemzik. A tervezett reform szellemére azonban jellemző, hogy mi, a lapvállalataink sorsában elsősorban érdekelt lapkiadók, a sajtószabadság szempontjából a legszigorúbb cenzura fenntartását is könnyebb és veszélytelenebb korlátozásnak tartanók, mint azt a „szabadságot”, amelyet ez a törvény biztosítana a sajtó számára. A cenzura nyílt és őszinte korlátozása a sajtószabadságnak. Természetes, hogy mint minden efajta intézmény, a cenzura is sokféle tulkapást követett el. Ezek ellen a tulkapások ellen azonban jogorvoslatot lehetett találni, mert a lapok a legkirívóbb esetekben a parlament védelmét is igénybevehették és a parlament felszólalásokban sok olyan közérdekű dolog nyilvánosságra kerülhetett, amit a cenzura szeretett volna titokban tartani.

A javaslat intézkedései sokkal veszedelmesebbek, mint akármilyen cenzura, mert alapjában fenyegetik a lapvállalatok existenciáját. Alább, amikor az egyes

szakaszokra leszünk bátrak megjegyzéseinket megtenni, erre még bővebben kiterjeszkedünk. Itt csak általánosságban jegyezzük meg a következőket: A mindenkor kormány a kezébe adott hatalmi eszközökkel állandóan ura lesz minden lapvállalat sorsának és módja lesz arra, hogy megfélemlítéssel befolyást gyakoroljon az egyes lapok irányára. A sajtószabadság szempontjából ez százszor veszélyesebb, mint a cenzura. Mert a legszigorúbb cenzurának is csak arra van lehetősége, hogy bizonyos irányú közlemények megjelenését megakadályozza. Ezután azonban a kormánytól függő és jennállásukért remegő lapvállalatokat arra is befolyásolni lehet, hogy a kormány tetszésének megfelelő irányban írjanak, mert sok esetben nem lesz és nem lehet meg a bátorságuk arra, hogy a sorsukat kezükben tartó kormány különböző kiadásának és erőszakoskodásainak ellentálljanak. Ha ketrecet építenek a sajtó számára, a sajtó ebben a ketrecben is tovább vegetálhat addig, amíg egy, a közszabadságok fontosságát jobban méltányoló kor ki nem tördeli ennek a ketrecnek az acélrácsolatát. A nagy elhallgatások, a sajtó véleményét meghamisító befolyások nem maoknak az ujságoknak, szerkesztőknek és lapkiadókknak ártanak, hanem a közérdeknek.

A sajtószabadságra tehát elsősorban a közérdeknek van szüksége, nélküle modern és civilizált ország el sem képzelhető. Csak a szabad sajtó ellenőrizheti kellőképpen a kormányok működését, csak a szabad sajtó árgus szeme tudja a közéletet tisztántartani a különböző panamak és visszaélések ezerféle fajtájától. Ilyen sajtó nélkül diktatori hatalmat gyakorol a kormány, a közelében pedig szabadon burjánoznak föl olyan visszaélések, amelyek egyébként nem tűrnék el a nyilvánosság napvilágát. Szabad sajtó nélkül meghamisítódik a nemzet politikai élete, mert megbűnül a szemben álló politikai pártok egymás ellen való mérkőzése. Mialatt a kormány támogatását és jóindulatát élvező sajtó vigan és minden felelősség nélkül támadhatja az ellenzékét, a kormány kezében levő hatalmi eszközök lehetetlenné teszik azt, hogy az ellenzéki sajtó az ellenzéki igazságokat az ország közvéleménye előtt megfelelő védelemben részesítse. Ez a veszedelem pedig egyformán fenyegeti a nemzetgyűlés valamennyi pártját. Hiszen a parlamentáris kormányzás alapelveinek megfelelőleg sohasem lehet tudni, melyik párt meddig marad hatalmon és mikor kerül abba a helyzetbe, hogy az uralkodó párt ellen fordítsa azt a

törvényt, amelyet többségi párt korában könnyelműen megszavazott.

A javaslat indokolása szerint erre a törvény módosításra azért van szükség, hogy lehetővé váljék: a sajtó útján elkövetett büncselekmények erélyes és gyors megtorlása, a hazafiatlan és nemzetellenes sajtó működésének megakadályozása. A Budapesti Napilapok Szindikátusától távol áll, hogy ezekkel a jogosult és helyes követelésekkel szembehelyezkedjék. Bizonyosra vesszük azonban, hogy kellő jóakarattal és az érdekelt körök véleményének meghallgatása után sikerülni fog megoldást találni, ami általános megnyugvást kelt és úgy sujtja azokat, akik ezt megérdemlik, hogy ebből a tisztességes és hazafias sajtóra semmiféle veszedelem nem származik. Bárha mindenféle cenzurának elvi ellenségei vagyunk, addig, amíg az ország rendje teljesen helyre nem áll és ameddig vissza nem tértek a teljesen normális állapotok, előre meghatározott záros időre célravezetőnek tartanók például a következő intézkedést: Tessék visszaállítani a sajtó teljes szabadságát azzal a korlátozással, hogy ha valamelyik sajtó-organum hazafiatlan és nemzetellenes izgatást üz, saját költségére előzetes cenzura alá kerüljön. Azonban ebben az esetben se a kormány joga legyen az előzetes cenzura elrendelése, hanem egy független és magasrangú bírásból összeállított bíróságé, amelyik megfelelő eljárás után, a tények tárgyilagoss mérlegelése alapján mondja ki a határozatát. Ez ellen a rendezés ellen azt sem lehetne felhozni, hogy a cenzura maga is tehetetlen a sorok között bujkáló ártó szándéku tendenciák ellen. Mert hiszen a cenzornak módja volna arra, hogy az ilyen szándéku cikkeket egyszerűen törölje. Azt pedig nem szabad feltételeznünk, hogy azt a tendenciát, amelyet a közönség megért, a művelt cenzor észre ne vegane.

Azokért a cikkekért, amelyeket a cenzura egyszer már engedélyezett, a cenzurának kellene a teljes felelősséget viselnie, a lap felelőssége csak ott kezdődhetnének, ahol a cenzura rendelkezései ellen vétkezett. Hitünk szerint ez a megoldás, amellyel, hogy tökéletes védelmet nyujtana a közérdeknek, teljesen fölöslegessé tenné a javaslatot.

Ezzel a példával csak azt akartuk megmutatni, hogy a javaslatban foglalt képtelen szigorúságu és a közszabadságra vezetés veszedelmet jelentő intézkedések nélkül is lehet gondoskodni arról, hogy addig, amíg az ország válságos és átmeneti korban él, a sajtó

visszaélései ellenében kellő hathatós védelemre találjon a közérdek. Mostani alakjában azonban a javaslatot teljesen elhibázott alkotásnak találjuk, ez a javaslat *még arra is alkalmatlan, hogy ezen az alapon — keliő módosítások után — csak türhetően jó és elfogadható sajtótörvényt lehessen megalkotni.* Ezért mély tisztelettel kérjük a most tárgyalt javaslat teljes elejtésére az igazságügyminiszter urat és a nemzetgyűlést.

Ezek után a memorandum szakasról-szakaszra haladva veszi részletes birálat alá a javaslatot.